

ธรรมานุศาสตร์

เพื่อให้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและส่งเสริมให้กำลังพล ทอ. มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ

กัณฑ์ที่ ๒ หิมพานต์

กัณฑ์หิมพานต์ ประดับด้วยคาถา ๑๓๔ พระคาถา เป็นพระนิพนธ์ในสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

เทพธิดา “มุสดี” พระอัครมเหสีแห่งพระอินทรเทพ ทรงจูดิจากสวรรค์ ลงมาถือกำเนิด เป็นพระธิดากษัตริย์มัทธาราช มีพระนาม “มุสดี” ดังทศพรประการที่ ๔ ที่ทรงขอไว้ ทรงอภิเษกสมรส กับพระเจ้ากรุงสญชัยแห่งกรุงสีพี เมื่อมีพระโอรสนามว่า “เวสสันดร” ด้วยทรงประสูติในตรอกพ้อค้ำ ก็ทรงได้สมพระปรารภในทศพรประการที่ ๕ ด้วยพระกุมารเวสสันดรนั้น ทันทิที่ประสูติจากพระครรภ์ ก็ทรงทูลขอทรัพย์บริจาคตันทิ และเมื่อทรงขึ้นครองราชย์เมื่อพระชนมายุได้ ๑๖ พรรษา ก็ทรงสร้างทาน ศาลาขึ้น ๖ แห่ง สำหรับบริจาคตานแก่ผู้ยากไร้โดยถ้วนหน้า

ในวันที่พระเวสสันดรประสูตินั้น ทรงได้ช่างเผือกชาวบริสุทธ์ ที่แม่ช้างชาติฉัททันต์นำมาถวายไว้ในโรงช่าง ชาวสีพีขนานนามช่างว่า “ปัจฉัยนาเคนทร์” ด้วยเป็นช่างมงคลที่แม่ช้างขึ้นไปในที่ใด ก็จะทำให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล

กาลต่อมา เมื่อเมืองกลิงคราษฎร์เกิดข้าวยากหมากแพง ด้วยฝนฟ้าแล้งमितกต้องตามฤดูกาล พระเจ้ากลิงคราษฎร์มี आजทรงแก้ไขได้ แม้จะทรงรักษาอุโบสถศีลครบกำหนด ๗ วันแล้วก็ตาม จนต้องทรงแต่งตั้งพราหมณ์ ๘ คนไปทูลขอช่างปัจฉัยนาเคนทร์จากพระเวสสันดร พระเวสสันดรก็ประทานให้เป็นเหตุให้ชาวเมืองสีพีไม่พอใจ ถึงขั้นกราบทูลพระเจ้ากรุงสญชัยให้เนรเทศพระเวสสันดรออกจากบ้านเมืองไป พระเวสสันดรแม้จะประทานช่างปัจฉัยนาเคนทร์ จนต้องถูกเนรเทศก็มีทรงย่อท้อที่จะบำเพ็ญทาน ยังทรงทูลขอโอกาสบริจาคตานครั้งใหญ่ที่เรียกว่า “สัตตสดกมหาทาน” ก่อนจะทรงจากไป ทรงให้พระนางมัทรีบริจาคตทรัพย์ถวายแต่ผู้ทรงศีล และให้พระนางทรงอยู่บำรุงรักษาพระโอรสพระธิดา ทรงอนุญาตให้อภิเษกสมรสใหม่ได้ แต่พระนางมัทรีขอตามเสด็จไปพร้อมพระโอรสและพระธิดา และได้ทรงพรรณนาถึงความสวยงามและน่าทึ่งของป่าหิมพานต์ถึง ๒๔ พระคาถา เพื่อให้เป็นที่ประจักษ์ว่าพระนางเต็มพระทัยโดยเสด็จ มิได้ทรงเห็นเป็นเรื่องทุกข์ทรมาณแต่ประการใด

ตัวละครสะท้อนคุณธรรม : พระเวสสันดร เป็นแบบอย่างของผู้เสียสละประโยชน์ส่วนตัว เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ไม่ยึดติดกับอำนาจวาสนา บริบูรณ์ในพรหมวิหาร ๔ ประการ ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เพลงประจำกัณฑ์ คือ เพลง “ดวงพระธาตุ” ประกอบกิริยาอวยทานของพระเวสสันดรที่ทรงบริจาคตาน

ข้อคิดจากกัณฑ์ : การทำความดี มักมีอุปสรรค

เอกสารอ้างอิง:

พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร :

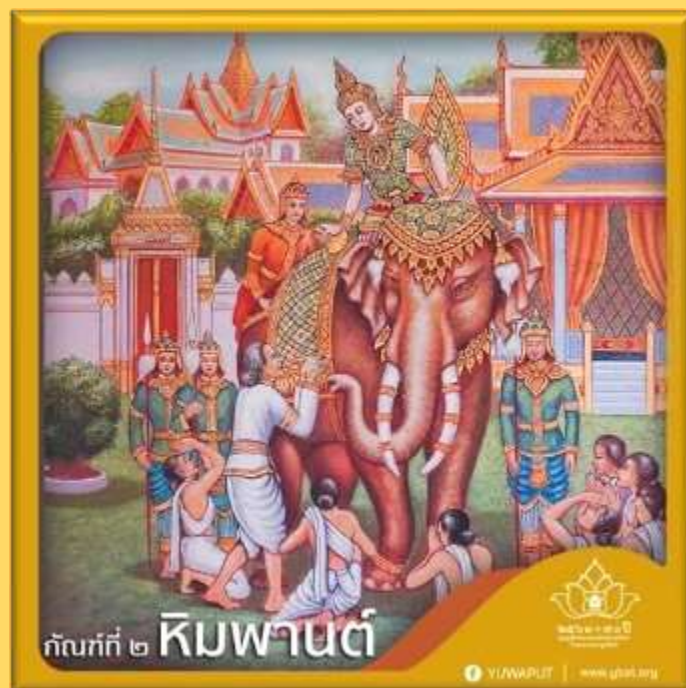
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

เกษม บุญศรี. ประเพณีทำบุญเนื่องในพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : องค์การค้าของคุรุสภา,

๒๕๔๔.

ธนิต อยู่โพธิ์. ตำนานเทศน์มหาชาติ. พระนครศรีอยุธยา : โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๕๐๑.

พระครูวิวัชรธรรมโกศล. กะเทาะเปลือกเวสสันดร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เลี้ยงช้าง, ๒๕๓๖.

จัดทำโดย : กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
คณอก.จัดกิจกรรมส่งเสริมให้กำลังพลของ ทอ.มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ